

UJVIDÉKI HIRLAP

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. MAYER OSZKÁR.

V. Évfolyam.

Ujvidék, 1914. július 19. vasárnap

55. szám.

LAPUNK július és augusztus hónapokban, mint eddig is, hetenkint egyszer (vasárnaponként), de kettős terjedelemben jelenik meg.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Ujvidék szab. kir. város közigazgatási bizottsága kedden folyó hó 14-én Profuma Béla polgármester elnökléte alatt tartotta július havi rendes ülését, melyen jelen voltak Faragó János tanfelügyelő, Vitányi h. pénzügyigazgató, Baluku Gyula gazdasági felügyelő, dr. Konyovics György kir. ügyész az államhivatalnokok, dr. Mar-

czekovich Imre főjegyző, dr. Tapavicza György árvaszéki elnök, dr. Szabó Lajos tiszti főügyész, dr. Wagner Károly tiszti főorvos, Schubert Márton adóügyi h. tanácsnok, dr. Lákics János és dr. Szántó Aladár aljegyzők a tisztviselők részéről, továbbá Grossinger János, dr. Kassowitz Ármin, Villics Márk és dr. Mayer Oszkár biz. tagok.

A bizottság meghallgatta az előadók szakoskos évi jelentéseit, majd az adóügyi albizottság tartotta meg ülését.

A jelentések közül kiemeljük a pénzügyigazgató és a tiszti főorvos alábbi jelentéseit, melyek városunk adóügyi, illetve közegészségügyi állapotáról adnak felvilágosításokat.

Pénzügyigazgatól jelentés.

A közzadók.

A közzadók 1914. évi június havi állásáról szóló jelentését alulírt pénzügyigazgatóság tisztelettel a következőket terjeszti elő:

A kir. adóhivatalok által betervezett eredménykimutatás szerint a városnál a közzadók állása a következő:

I. Egyenes adóban:

Az 1913. évi június hóban	33229 K 36 f
Az 1914 évi június hóban befizetett	30144 K 17 f
Az elmúlt hóban kevesebb	3085 K 19 f
Az 1914. év január hó 1-től június hó végéig befizetett	450332 K 99 f
A mult év hason időszakban	374203 K 03 f
Ez évben több	75029 K 96 f

II. Mentességdíjban:

1914. évi június hóban befizetett	394 K 33 f
Az 1913. évi június hóban	457 K 61 f
Az elmúlt hóban kevesebb	63 K 28 f
Az 1914. évi január hó 1-től június hó végéig befizetett	3807 K 18 f
A mult év hason időszakában	3102 K 49 f
Ez évben több	704 K 70 f

III. Bélyeg- és jogilletékben:

Az 1914. évi június hóban befizetett	106224 K 54 f
Az 1913. évi június hóban	10224 K 12 f
Ez évben több	96000 K 42 f
Az 1914. évi január hó 1-től június hó végéig befizetett	174461 K 76 f
A mult év hason időszakában	92542 K 39 f
Ez évben több	81919 K 37 f

IV. Fogyasztási és hiteladóban:

Az 1914. évi június hóban befizetett	— K — f
Az 1913. évi június hóban	10750 K 01 f
Az elmúlt hóban kevesebb	10750 K 01 f

Az 1914. évi január hó 1-től június hó végéig befizetett	55208 K 38 f
A mult év hason időszakában	64500 K 06 f
Ez évben kevesebb	9291 K 68 f

V. Jánitói nyugdíjban:

Az 1914. évi június hóban befizetett	280 K 25 f
Az 1913. évi június hóban	374 K 26 f
Az elmúlt hóban kevesebb	94 K 01 f
Az 1914. évi január hó 1-től június hó végéig befizetett	3669 K 54 f
A mult év hason időszakában	5006 K 90 f
Ez évben kevesebb	1337 K 37 f

VI. Országos betegpótlási pótladában:

Az 1914. évi június hóban befizetett	1614 K 19 f
Az 1913. évi június hóban	1385 K 81 f
Az elmúlt hóban több	228 K 38 f
Az 1914. évi január hó 1-től június hó végéig befizetett	17688 K 05 f
A mult év hason időszakában	14605 K 98 f
Ez évben több	3082 K 07 f

Az elmúlt hóban engedélyezett fizetési halasztásokról és az időleges bemutatottságokról a kimutatás(ok) tisztelettel bemutatottak.
Zombor 1914. július 2.

A város közegészségi állapota.

A város közegészségi állapota június hóban kedvezőtlen volt, amennyiben a kanyaró e hó folyamán 103 bejelentéssel esetleg járványossá vált úgy, hogy a kisdögvőket és az elemi iskolákat időelőre be kellett zárítani. A járvány enyhe jellegű, halálozás kanyaróban nem történt. A többi fertőző baj csak elvétve mutatkozott, vörheny 4, hörkhurut 8 és hasi hagymáz 1 esetben.

Halálozás történt a város területén 43 és 11 halvaszületés. Ezek közül rkath. 15, gkel. 19, evang. 5, izr. 3 és ref. 1. A közkórházban elhalt 14. A tuberkulózis a város területén 11, a kórházban 5 halálesetet okozott; ezenfelül elhalt typhusban 1 és hörkhurutban 1.

A városi közkórházban május végével ápolás alatt maradt 190 férfi és 105 nő, június folyamán felvételt 190 férfi és 93 nő; az összes fogyatékos lezártásával a hó végén á. olás alatt maradt 166 férfi és 112 nő.

A végvizgál állomásmunkát átadott 57 tejmintát, melyek közül 4 mintát vizetett, 12 lefőzött volt; az átadott vaj és tejfelminták kifogástalannak bizonyultak.

ÉRTESETŐK.

II.

Az ujvidéki m. kir. áll. felsőkereskedelmi iskola és a vele kapcsolatos áll. női kereskedelmi szaktanfolyam ezidei értesítőjét Niedermayer Gyula igazgató szerkesztette ügyes csoportosítással, nagy gondalal.

A 46 oldalas füzetet végiglapozva, nyugalmas eszbenben látjuk elvonulni a lefolyt iskolavé történetét.

A beiratásokat az előző tanév végén, június 30-án, továbbá július hó 1. és 3-ik napján és folytatólagosan szeptember hó 6., 7. és 8-ik napján eszközölték.

A szüneti elején 93 tanuló iratkozott, ezen szám felment a tanév elején 116-ra és később főigazgatói engedély alapján 120-ra, még pedig az alsó osztályban 50, a középsőben 37 és a felső osztályban 33 tanuló; eszerint 1 tanulóval kevesebb volt, mint a tavalyi tanévben.

Az alsó osztályban nem volt elég hely, úgy hogy már szeptember 1-én egészen megtelt és 24 tanuló kénytelen volt az igazgató elutasítani.

Az alsó osztályban az 50 csak folyó szám, mert néhány tanuló, ki július elején iratkozott, szeptemberben nem jött el, és így a helyüket más foglalta el. A tényleges szám az alsóban sohasem volt nagyobb 45-nél.

A m. kir. Vallás és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter Úr most engedélyezte az 1914—5-dik tanévtől kezdve az ujvidéki áll. felsőkereskedelmi iskola alsó osztályának párhuzamosítását.

Augusztus 31-én tartották meg a javító vizsgálatokat. Ezekben jelentkezett az alsóosztályból 5, a középsőosztályból 6, akik mindannyian javítottak és így felsőbbosztályba lépeleek. A felsőosztályból jelentkezett 4, akik elégtelen tanjegyüket kijavítva, érettségi vizsgálatra jelentkeztek.

Miniszteri rendelet alapján a folyó tanévben a tanítás csak szeptember hó 9-én vette kezdetét. Ez oknál fogva voltak a szeptemberi iratkozások is csak szeptember 6—8-ig.

A tanári karban annyiban történt változás, hogy Szemere Gábor, aki 20 évig buzgalommal és szak tudással szolgált, november 1-től kezdve nyugalomba vonult. Helyét Molnár Miksa foglalta el, akit a V. K. Miniszter saját kérelmére Turócsmártonból idehelyezett. A tornatanítást Dénes Lajos rendes tanár, a gyorsírászatot Joláthy Ernő polg. isk. tanár látta el.

A tanulóik egy részének magaviselete — a jelentés szerint — nem volt olyan, hogy kifogás áll nem esett volna. A tanfolyamot ismételtelen a rendszabályok egész szigorával volt kénytelen fellépni.

Az ifjúság egészségi állapota eléggé kedvező volt. Egymástól független és egy-egy esetben hosszabb ideig is tartó megbetegedések előfordultak ugyan; de ragályos betegség nem mutatkozott.

Dr. Gruby Rezső iskolaorvos az összes tanítványokat 2 ízben meg is vizsgálta, a tanulók lakásait felülvizsgálta és ezenfelül az iskolában 12 általános érdekű, egészségügyi előadást tartott.

A vidékünkön sürdén előforduló trachoma a lefolyt tanévben megkímélte a tanítványokat; különben is megtörténtek a kellő óvintézkedések, mert dr. Deák Imre, városi tb. főorvos összes tanítványaink szemét 2 ízben megvizsgálta, de szembetegség nem talált.

Dr. Schack Béla ur felsőkereskedelmi iskola kir. főigazgató 1914 évi február 17-én tette hivatalos látogatását, mely alkalommal az összes osztályokat ismételtelen meglátogatta és az ezután tartott közös tanácskozáson észrevételeit előadva, megelégedésének adott kifejezést.

Az 1912—3 tanév végén az osztályvizsgálaton 7 felső osztályú tanuló megbukott, ezek közül 5 szeptember hóban javítóvizsgálatot tett és utána érettségi vizsgálatra is jelentkezett. Ezekben kívül három magántanuló is volt szeptemberre engedélye, úgy, hogy összesen nyolc állt vizsgálatnak.

A szeptemberi érettségi vizsgálaton a miniszteri biztosi teendőkkel a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium részéről dr. Ferenci Zoltán ur, a m. kir. tud. egyetemi könyvtár igazgatója; a keresk. m. kir. miniszterium részéről pedig Ladányi Jenő ur, a keresk. miniszteriumba berendelt iparfelügyelő volt.

A folyó tanév végén az érettségi vizsgálatra 23-án jelentkeztek teljesvizsgálatra, 1 pedig javítóvizsgálatra.

Miniszteri biztosokul ki voltak küldve a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium részéről dr. Ferenci Zoltán ur, a m. kir. tud. egyetemi könyvtár igazgatója; a kereskedelmi m. kir. miniszterium részéről pedig Pehár Gusztáv ur, a keresk. miniszteriumba szolgálatételre berendelt ipari főfelügyelő.

Az értesítő többi részét sablonos statisztikai kimutatások, a könyvtárak és szertárak gyarapodásáról szóló jelentések és a jövő tanévet illető értesítések foglalják le.

Pályaválasztás.

Most, hogy az iskolák kapui bezártak s beállott a tanításban a nagy nyári szünet újból, mint megannyiszor ismét aktuális lett az a kérdés, hogy a középiskolát végzett ifjúság milyen életpályát válasszon. A tudomány szomszagos ifjak most pihenők vannak övéik körében, kiknek bizonyára nem kis gondot okoz a pályaválasztásuk, mint az egész életre kiható fontos és elhatároló kérdése.

Önkéntelenül számolni kell a szülőknél azzal a gondolattal, hogy mi történjék gyermekeikkel, akik most hagyják el csak az iskola padját.

Budapest székesfővárosban egy külön bizottság működik, melynek az a feladata, hogy a szülőknél tanácsokat ad, hogy a gyermekeiket képességeik,

tehetségeik és hajlamaik szerint milyen pályára képezétek ki.

A pályaválasztás kérdésével kapcsolatban nem időszerűen azzal a kérdéssel is foglalkozni, hogy milyen az az anyag, amely az iskolákból kikerül. Eme kérdés elbírálásánál eleve konstataálni kell azt, hogy a tanári karban kétségkívül megvan a hivatás iránti lelkesedés és buzgalom, másrészt a tanulóifjúság részben nem túl megfelelően ama igényeknek, amelyek iránta jogal táplálhatunk. Kétségtelen, hogy nem egészen az ifjúságban van a hiba, hanem túlnyomó részben a rendszerben is, mert a mai középiskolai tanrendszer kétségkívül elavult és nem is feltehető egy kor szemelvénye. A tanítási anyagban talnyomó részt jut az elméleti ismereteknek úgy, hogy a gyakorlati életre a középiskola nem készítheti eléggé elő az ifjúságot.

A pályaválasztást illetőleg bizonyos, hogy a tudományos pályáknál, amelyekre az ifjúság még mindig igen nagy számban tódul, a tulprodukcióna réme nem csak fenyeget, hanem már tényleg beállott is. A gyakorlati élet már megmutatta, hogy igen sokan diplomákkal a kezükben állás nélkül vagy pedig tudományos képzettségükkel arányban nem álló rendkívül szerény díjazás vagy kereset mellett tengetik életüket.

Látjuk, hogy az egyes állásokra kiirt pályázatok alkalmával, mennyi a pályázók száma. Természetesen ennek a tulprodukciónak eredménye a tisztességtelen verseny, melynek a közgazdasági téren is csakhamar jelentkeznek az árnyoldalai.

Mint viszonyainkra kiválóan jellegzetes körülményt említünk a valósággal tódul az ifjúság, addig az ipari, kereskedelmi és technikai pályákat feltűnően mellőzi.

Ha ezzel szemben talán azt lehetne felhozni, hogy iparunk és kereskedelmünk még nem jutott el a fejlettség ama magas fokára, mint a nyugati államokban, másrészt érvelni lehet azzal is, hogy ennek az a körülmény is az oka, hogy nincs elég intelligens és a kor színvonalán álló iparosunk.

Bizonyos tehát, hogy képzett iparosokat kell nevelni, olyanokat, mint amilyenekkel a nyugati államok dicsekedhetnek. A külföldi iparosok szintén elvégzik a középiskolákat, de azután szakmájukból tanulmányokkal foglalkoznak, aminek eredménye meg is van. Ha tehát lesz elég intelligens iparosunk, akkor bizonyos, hogy lesz is elég fejlett iparunk.

A pályaválasztás kérdéséről tehát újbol is felkelt hívni a szülők és az ifjúság figyelmét az eddig igen elhanyagolt ipari és kereskedelmi pályákra.

1 aranyóra

hozzáváló függőlánccal a „MATICZA SZRPSZKA” könyvelőségében 1914. évi július hó 20-ik napján délelőtt 11 órakor nyilvános árverésen fog eladatni.

Maticza Szrpszka.

Reformok a kereskedelem terén.

A kereskedelem az emberek életszükségletéhez tartozik. Minél inkább terjed a kultúra, minél nagyobb arányokat ölt a munkamegosztás, annál nagyobb jelentőséget kell tulajdonítanunk a kereskedelemnek, mint fontos nemzetgazdasági tényezőnek. Amint fokról-fokra alakul, fejlődik az őstermelés és az ipar, oly mértékben kell tökéletesednie a kereskedelemnek is.

Az árúk közvetítése, a produktált javak továbbítása fontos érdekeket érint. S noha ma már minden foglalkozás némi képzettség feltétele, a kereskedelem terén ez nem áll. A korlátlan gazdasági szabadság itt boldogboldoglatannak kedvez. Azért terjedt el a kereskedő világban oly óriásiág a konkurencia. Ezen a bajon csakis úgy lehet segíteni, ha az állam megköveteli a kereskedőtől a jellemes és erkölcsös elöléletet és az egyes kereskedelmi ágaknál szükséges technikai szakképzettséget.

A jellembeli intakság azért szükséges a kereskedőnél, mert a jóhiszemű fogyasztóközönség szorosan rá van utalva azokra az emberekre, akik a különböző élelmi, ruházati és más cikkeket nyereséggel árulják. Erkölcsileg züllött és jellembelileg kifogás alá eső személyeknek nem volna szabad megengedni, hogy bűnös üzemeiket a tisztességes kereskedők szegényére és a védtelen fogyasztóközönség mérhetetlen kárára folytathassák.

De nemcsak az erkölcsi intakság kimutatása szükséges a kereskedőnél, hanem a megfelelő személyes szakképzettség megszerzése is elengedhetetlen követelmény. A kellő technikai ismeretek hiánya különösen a nagyvállalatoknál és nagykereskedőknél járhat veszéllyel és kárral száz meg ezer emberéletre és existenciára nézve. Igaz, a kárvallottak bírói uton kereshetnek jogorvoslást, de az már nagyon is szomorú állapot, ha minden ügyünket a törvényház termeiben kell letárgyalnunk. A kötelező képesítés kimondásával sok-sok ügy elmaradna, mert a kereskedő tudni fogja, mit kell és mit szabad tennie.

Manap a kereskedelem — a szabad-gazdálkodási elv félremagyarázásával hozzájárul a produktív társadalmi közép-osztályok elnyomásához. Sok tekintetben eltér eredeti feladatától és ferde irányba terelődött. Ezért a kötelező képesítésen kívül még számos reformra szorul.

Általában különbséget kell tenni a kis- és nagykeresedelem közt. A kettő közötti különbséget a segédartás jósa állapíthatja meg. A segédek maximális számát — az üzletnek és a helyi visz-

nyok figyelembevételével — különbözőben lehetne megállapítani. Ha valamely kis-kereskedő a megfelelő számú segéddel józannul, szakszerűen vezeti üzletét, az mindenesetre annyit, hogy egyéb spekulációk félretételével, tisztességes polgári életet folytathat, gyermekeit gondosan felnevelheti, sőt anélkül, hogy kereskedőtársait agyonkonkurálná, vagyont is gyűjtíthet.

A nagykereskedőknek csak annyiban van létjogosultságuk, amennyiben igazi szükségletet pótolnak és a kiskereskedőknek nem ártnak. Mert az egyszerű, természetes emberi éssnek is be kell látnia, hogy ott, ahol egyesek nagy tőkével, ravasszággal és pénzvőrárgó természettel binak, határtalan vállalatokat kezdenek, korlátlan számban üzleteket, lerakóhelyeket, fiáákat nyithatnak — ezzel maguk közül a gyengébbeket elnyomják, existenciáikat tesznek tönkre és szaporítják az éhező proletáriátust. A hamisítatlan egyszerű ész mondja, hogy ott, ahol túlságosan felszaporodnak egyséknél a földi javak, ott a tömeg szegény és küzd a mindennapi létfenntartás nélkülözhetelenségeivel. Ébből azután végeztes szociális, politikai és gazdasági következmények fejlődnek. Valamint az emberi testben, ha a benne rejlő nedvek egyes helyeken túlságosan összegyülemlekednek, ott dagadtokat s kelevényeket képeznek s végül a vért is megfertőzhetik; ugy van az a társadalomban is, az egyséknél felhalmozódó óriási vagyon s a vele járó jog és hatalom bomlasztólag hat a vagyontalan és jogtalan társadalmi rétegekre.

Ugy a kis- mint a nagykereskedők érdekeik istapólasára és az országos merkantil kérdésekben való egyöntetű állásfoglalás céljából szakszervezetekbe tömörítendők. A szakszervezetbe való belépés legyen kötelező minden bransbeli kereskedőre nézve. A kereskedelmi érdekszervezetek azután városi, járási, megyei vagy kerületi beosztással törekedjék arra, hogy megfelelő számú és kiváló tagokat válasszon a képviseleti szervezetekbe és a törvényhozói gyűlésekbe. Ily módon juthat a kereskedelem nagyobb befolyáshoz az érdekeiket mélyen érintő kereskedelmi szerződéses és védővámok megállapításánál.

A jó törvények és a legüdvösebb reformok egymagukban nem elegendők. Oda kell hatni, hogy kereskedőink megbízhatóság, lelkiismeretesség és jellem-szilárság tekintetében kifogás alá ne essenek. Mert ahol ezek a jó tulajdonságok hiányzanak, ahol fittyet hánynak a becsületnek, a tisztességnek és a felelőrti kölesönősségnek, ott az egyedüli cél az imádott aranyborjú — a vagyonszerzés. Kereskedői tisztesség az egész vonalon, okos törvények, korszerű szervezések és

megfelelő érdekképviselet fontos reformkérdések. Megvalósításunkért dolgozzunk, harcoljunk! F.

HIREK.

Uj r. k. káplán. Az érseki hatóság *Widinger Jakab* palánki káplánt, az elítávozott *Anicsics Jenő* segédlelkész helyébe r. k. plébániánkhöz helyezte át.

Frohsin-dalesty. A Frohsin-dalestylet f. hó 26-án a 18ölvide helyiségében üneplédestíly rendez, mely alkalommal *Winterfeld* branbergi tanár az egyesület diszkamrestere fogja a dalosokat vezényelni. A sikeresnek-jelentkező estélyre ez uton is felhívjuk a közönség figyelmét.

Tűz. Csütörtökön este 8 órákor igazalmas riadalom botolta meg a város esendőt és a nyugalomra térő közönséget. A várostörvényben kőgő harang félsimésen jelezte, hogy tűz van. Eleinte mindenki azt hitte, hogy a tűzvakas a belváros valamely üzletépületére szállt és ott rombol, pusztít. Azonban csakhamar köztudomású lett, hogy a Reich és Leberzseg linári kocsiyára eg. A tűz a gépházban keletkezett, azt elhárnyasztotta, de tovább nem terjedhetett, mert a tűzföltszócsarnok mentőmunkálatai lokalizáltak azt. A rendőrség erőlysen kutatja a tűz keletkezésének okát. A kár biztosítás révén részben megterül.

Népfelkelés. A m. kir. honvédelmi miniszteriunnak folyó évi 9974. Előnkő 4. számú rendelete folytán az évenként kötelező népfelkelő időszakát jelentkezés a folyó évben nem fog megtartani.

Üngyikösság. Pastyan Istvánné 28 éves asszony üngyikössági szándékból vasútvízvet ivott. A szerencsétlen asszonyt irrtozatos kinőtű gyötörtetve a kórházba szállították, ahol most a halállal vergődik. Tettének oka a boldogtalan családi élet.

A Tamerini Takarékpénztár tököfel-omlása. A Tamerini Takarékpénztár 1914. évi február havában megtartott közgyűlése elhatározta, hogy 200,000 koronás alapitóját felelemel 300,000 koronára. Ezen új részvények jegyzésének zárhathatidejűll a közgyűlés 1914. június 30-án állapította meg. Az 1000 darab részvénynek megfelelő 100,000 koronát a részvényesek nagy része, és ca 50 új részvényes ebből ca 30 tamerini lakos teljeszen jegyezte. Ezen szép eredmény fénys tanujelét adja annak, hogy ezen 10 év óta fennálló és minden tekintetben bírja egy a tamerini, mint pedig az újvidéki és környékbeli közönség bizalmát. A felévi mérlege is szép eredményt mutat fel, melyből kitűnik, hogy a betétje a folyó félévben 100,000 koronával, váltótárcára 150,000 koronával és összes kilyetkezéseit mintegy 200,000 koronával emelkedtek.

Lövészt. Vasárnap július hó 12-én 435 lövés tetetet a céltáblára a következők eredményel: Mélylövészekre: Derner Lipót 10/99, Jönitz István 10/117 és Hohlfeld József 10/204. Közlövészekre: Jönitz István 5/33, Hohlfeld József 5/31, Burmann Sándor 5/30, Lobenstein Károly 5/27 és Tausch János 5/20. Vasárnap, július hó 19-én 200 lépésnyi távolágról a 10-es céltáblára lönek.

Nyugdíjazott járásorvos. A vármegyed. Szommer Antal palánki járásorvos saját kérelmére nyugdíjazta.

Osád Zomborban. Seher Henrik zombori kereskedő ellen elrendelték a csődöt.

Csak 4 napig!

SCHMIDT M. GRAND CIRCUS Barnum & Bailey

Újvidéken a sétalátéren.

Szombaton, július hó 18-án este fél 9 órákor megnyitó DISZELŐADÁS.

Vasárnap, július 19-én 2 NAGY ELŐADÁS. D. u. 4 órákor családii előadás teljes esti másorralf. félhelyárakkal. — Este fél 9 órákor monstre műsor.

Hétfőn, július hó 20-án este és a következő napokon esténként fél 9 órai kezdettel NAGY ELITE-ELŐADÁS új másorralf.

amerikai
módszer
szerint.

A Daloskőr augusztus 2-ki mulatsága. Trónörökösünk és nejeének halála miatt a Daloskőr nyelvetel való dalosnépét aug. 2-ára halasztani. Az ünnepegy, mely után általános az érdeklődés, fényesen igazérik. Erdősleg és lez a legikerültebb mulatság az egész idényben. Már-maga a szép és nemes est is magaután vonja a közféléget. Daloskőr az érvben nagy feladat előtt állanak és segítéegére vannak a szövetségnek nagy feladatában abban, hogy a megszardalt diadalmas utat járjon, hódító munkát végezzen. A mulatság elhalasztása kedvezően befolyásolja a programot, amely nemcsak bővült hanem zenél és művészi értékek növekedett Minthogy Léh Jakab ur az eddigi karaggy más elfoglaltsága miatt a tanítást a Daloskőrben nem folytathatta, sikerült Wierfeldl tanár urat a világszerte ismert zeneiáért és komponistát a kolozsvári műsor beállítására megnyerni, aki nagy tudását pártalan lelkeséssel bővíve feltűnő előéletéről és tudását ott az amegy is lelkes daloskőra.

Egyetemes esperanto-kongresszus. A tízedik egyetemes esperanto-kongresszus f. évi aug. hó 2—10-iki napjain Párizsban fog megtartatni. Eddigelő a földnek minden részéből több mint 3000-en jelentették be, ezen eddigiéknél sokkal fontosabb ünnepevény való részvételüket. A vednökbizottság nagyszámú franciapolitikai, tudós és irodalmi kitűnésegek ből áll. Egy egész nap van szentelre a szak-esperantofarsulatok gyűlésére, u. m.: tudósok, orvosok, jogászok, postások stb. ezen farsulatok ünnepevény fogadtaknak a hasonló párizsi farsulatok által. A kongresszusnak egy része fenlezt tartva, a Genfben központi hivatalból bíró Egyetemes Esperanto Társaság (Universala Esperanto Asocio — U. E. A.) gyűléseire. A gyűlések napirendjébe fellesnek véve: az esperanto oklevelek használatának kérdése, turista ügyek, nemzetközi postásoké, stb. és az esperantoval kapcsolatos egyéb különböző ügyek. A kongresszus tagok tiszteletre sok ünnepevény lesz rendezve. A kongresszus alkalmára a francia vasutársulatok 50%-os személyzeji kedvezményt adnak. Ezenkívül az egyetemes esperanto társaság, több különböző társasutazást rendez Párizsba. Aki többé értesítést szerzeni óhajtának, sziveskedjenek az egyetemes esperanto társaság uvidéki delegátusához Márton Sándorhoz (Ujvidék, Vörösmarty uca 3) fordulni.

Ujgyehazmegyei tanfelügyelő. Dr. V. V. Ar. d. k. k. c. érsek Zundl Péter prelátus kanonokot — betegségére való tekintetből — az egyházmegyei tanfelügyelőszéktől fölmentette. A rokonszenves és általán kedvelt érseki tanfelügyelő távozásával helyébe uj tanfelügyelővé az érsek dr. Povichnik Rihárd kanonokot nevezte ki. Az uj tanfelügyelő széleslőkörű, nagy képzettségű tanferfi, kit szeretettel lát uj hatáskörében az egész egyházmegye.

Öregapa, mint öltömöt. Juhász Péter gepész hétéves fia: József Játzasz közben a danai fahírdől a vízbebukott. A jelenlévők közül senki sem merte a betetetlen fát megmenteni. A fiu öregapja: Juhász József még idejében a gyermek után ugrott és szerencsén megmentette a kapulózó kiskora életét. A bátor öregszülő — hőstettéről — lelkesen ünnepelelték.

Rendörkutyanfolyam. A Magyarországi Rendör-és Vedoktóra Egyesületi vezetősege Esztergomban szeptember 1-en egy hat hetre terjedő rendörkutya-nfolyamot rendez, melyben Jurich Frigyes rendörkomiszárius fog előadásokat tartani a rendörkutya hasznáról és mikénti igénybevetéről nyomozóskáln.

Ötös csomagban a szivarok. A közönség kívánsága, hogy mielőbb forgalomba kerüljön a szivarok ötös csomagolása. Mint értesítünk, ez az újjas augusztus eslejen az egész orszagra kiterjedően életbe lép. A dohánygyárrak szigorú utasítást kaptak, hogy különböző condossággal válogassák ki az ötös csomagolásba a szivarok. A közönség ugyanis így láthatatlana veszi a szivarokat, szükséges tehát, hogy a panaszok sikerülése végett minél szebb szivar kerüljön a csomagba. Dohányjvedéki igazgóság a reformot csak a drágább szivarokra hozza be. Augusztus eslejen egyelőre három szivarfajta, a regalitas, trabukó és britanika jön ötös csomagolásba.

Gyártás estély. Gyártás Dezső, a bpesti Orfeum kedvenc komikus f. hó 18-án este fel 9 órakor az Erzsébet szálló kerthelyiségében megtartandó kabare-estélyen bemutatja kiváló művészeit az uvidékieknek. Kivül fellépekek: *Gatty Gilla, Nedics Nihalné, Bekffy László, Radó Sándor, Kelemen Béla,* a zongorakíséretet *Werner Károly* látja el, konferenciur *Bekffy László, igazgató Faragó Jenő.* Helyarak: I. hely 320 K. II. hely 220 K. A kiültő társulat bizonyára számíthat az uvidékiek támogatására.

Flatal öltömöt. Balassa László végzett I. gimnazista, dr. Balassa Béla kir. törvényes közki orvos fia a napokban a Ferenc-csatornából kimentette Ulrich József 5 éves kis fiát. A fiúcska a partról a vízbe nyúlt, hogy egy vizen uszáló skatulyát megfoghasson, miközben az egyensúlyt elvesztette s belecsúszott a már a parton is elég mély vízbe. Bátor kis életmentőnk ezt látva, gyorsan odaszegte, megragadta a kis fiút s kivitte a part lépekéig, ahol barátai átvették tőle az akarta ellenére megfordított kis fiút.

Intelligens, jómódú szülők egy, legfőbb két középiskolai, egy polgári leányiskolai tanuló gyermekét muévelt zsidócsalád szeptember 1-vel telve ellátba venné. — Cim: Lapunk kiadóhivatalában. — 1—7

A közmunkák foganatosítása. A kereskedelemügyi miniszter az államépítészeti hivatalokhoz rendeletet intézett, melyben a munkanelkültség enyhítése céljából, a költségvetésleg fedezettel bíró munkák és beruházások haladéktalan foganatosítását rendeli el.

Pályázat ösztöndíjra. A zombori irazelti nöegylet 400 koronas ösztöndíjra pályázatot hirdet. Pályázhatnak felső osztályú leányvagy fiatalok. Az iskolai bizonyítványval felszerelt pályázati kérvények folyó hó 25-ig a nöegylet elnökéhez, dr. Spitzer Mórné urnőnél (Erzsébet-körút 4) nyújthatók be.

Össékek a kivándorlások. A legutóbbi vármegyei közgyűlésben az alsipáni jelentés a kövtelezőket tartalmazza a kivándorlásról: Örvendésben jelentehem, hogy a kivándorlások a legutóbb tett jelentésem óta vármegyém területén határozottan csökkenést mutat. Ugyanis, míg a folyó évi január hó 1-től, május hó 1-ig 2886 utelvéli iránti kérelem adott be, addig folyó évi május hó 1-től június hó 1-ig 713. Ezek jó része is azonban nem kivándorlások céljából kerre az utelvetel, hanem a szerbiai gyógyfürdők használata végett.

Ujtás a gőzhajókön. A Dunagőzhajós Társaság hajón lényeges újítást készítenek eszközölni. A hajó kabinját ezután nem szűnelt, hanem nyersalajjal akarák fölteni. Ez a közönséget annyban érdekli, hogy a személyszállító hajók gyorsabban fognak közlekedni és elmarad a szenakóssal egybeötököt kellemetlenség. A nyersalajt a hajókra gummitelvények fojzák beherakóztat, úgy, hogy az utasok észre se veszik, hogy mikor van a berakás.

Női bölcsészettudor. Riez Mária tanferjelő, Riez Soma zombori főgimn. tanár leányát, mult hó 30-án a budapesti kir. magyar tudományegyetemen a bölcsészettudományok doktorává avatták. Riez Mária Zomborban és az egész vármegyénkben az első nő, aki a tudori fokot elérte.

Az Állatorvosokért. Az Orsz. Állatorvos-Egyesület a tavaszon megtartott közgyűlésben elhatározta, hogy mozgalmat indít a városfejlesztéséről szóló LVIII. t. c. ellen, mely a városi állatorvosokat a IX. illetve a X. fizetési osztályba sorozza. A városi állatorvosok szerelmis abban élődének ki, hogy az államiakkal egyenlő képestesű városi állatorvosok irnoki rangsora kerülnek az uj városfejlesztési törvény szerint, amíg az államiak felemelkednek egészen a VI. fokozatig. A mozgalom célja, hogy az ötvennégy évű és 4 éves fősoklat végzett 2 éven praktizált, tisztiz vizsgát tett városi állatorvosok bejuthassanak a VIII. fizetési fokozatba, mint közvégződi igazgatók.

Tivoli mozgó. Ma vasárnap lesz „A getlysburgi csata” című óriási 4 felv. habórudrámá utolsó bemutatása. Eme rendkívül hatásos, 1400 m. hosszú filmkolosszus egyike az eddig sikererültebb habórudrámák legnagyobbjainak s mintegy 25.000 ember szerepel benne. Óriási sikerét misem bizonyítja jobban, mint a pentek és szombati szüfölt hat, melynek közönsége esodálkova, szinte lebillenséve élvezte az érdektelen-érdekesebb jeleneteket. Az agilis igazgatóság eme óriási slagerekkel egyidejűleg leköttő még egy pár rendkívül érdekesítő filmujomlatsot s ezek egyikét már hétfőn és kedden hozza szíre a sétatéri Tivoliiban. Es a „Le a férfakkal” c. kacagató vígjáték, mely szenzációs kísérőműsor keretében kerül bemutatásra. A szerda és csütörtök előadását látható az avad legnagyobb slager az „Amerikából Európába utazás” c. szüföltésű boház, mely New-Jork és Szantepeterburg között játszódik le a „Zeppelin” léghajóján, valamint a világ legnagyobb hajóján az Imperatoron. — Az Apollo ma vasárnap rendkívül hatásos műsor keretében „A hazdrtér” c. nagy drámat mutatja be, mely a tegnapi esti előadás alkalmával óriási sikert aratott.

Uj doktorok. Schneider László, dr. Schneider Károly kulai ügyvéd, vm. tb. fölügysz fia, Zúrichben a Közgyászand. Ugyis eme a doktorátust kitüntetéssel letette. Az uj doktor Hamburgban volt egy nagy import-cégnél és valószínűleg Hamburgban telefelek le. Kósa Nándor, a kulai ifjúság egyik kedvelt tagja, Kósa György vaskereskedő fia a budapesti tud egyetemen a jogtudományok doktorává avattatott.

Uj községháza Títelek. Títelek uj községháza már teljesen felépült s a régiből már hurcolódnak az uj épületbe. A hurcolódás nem oly könnyű, mert nemcsak a buratorok kell átvinni, hanem rengeteg sok régi poros akát is, melyek sokat tudnak elmondani Títele történetéről. A régi községházat a Csajkáskerületi tpeknzár vette át s fogja megfelelően átalakítani.

Az idel nagygyakorlatok. A trónörökös pár tragédiájával kapcsolatban tudvalevőleg az a hír terjedt el, hogy az idel nagygyakorlatok elmaradnak, miután Ferenc Ferdinánd főherceg, az egész haderő föfelügyelője volt s a gyakorlat terveit is ő készítette. E hír még nem nyert megerosítést s állítólag a nagygyakorlatot a fentiek dacára megtartják. Ugyis ugyanis, hogy a közös eredekekhez még semmiféle értesítés nem érkezett a nagygyakorlat elhalasztása nézve, aminek folytán változatlanul folynak ara az előkészületek.

Magyar diákok Bosznában. A f. ében óriási mérvet öltött a magyar diákok turista látogatása a Balkánon. Legutóbb a pécsi főreáliskola s az egri gimnázium utazott le Bosznia, Heregovinát át Dalmáciába. A pécsi főreál éppen a merénytel napján tartozkodott Sarajevóban s a rettenetes tragédia 21 lépés távolságon folyt le előlük a Ferenc József-utczában.

A Máv. Budapest—Zimonyi második sínpar. A Máv. igazgatósága a Budapest—Zimonyi második sínpar építésének át a módját, hogy az Budapestről nyomról-nyomra épít, akként változtatta meg, hogy Kunszentmiklóst, ameddig a második vágány már elkészült, Szabadkától tovább Szabadkától Zimonyig egyidejűleg építik ki a masonok vágányt. Decemberbe már kirják az árjelést az építkezési munkáakra.

Uj munkakönyveket kapnak a segédok. A kereskedelemi miniszteről minap rendelet érkezett. A rendelet szoros összefüggésben van a választási törvényvel. Nevezetesen ennek alapján az iparossegédok részére a jövőben teljeseen uj munkakönyvet kell kiállítani. Az uj könyvben részletesen kell igazolni az iparhatóságoknak, hogy az illető iparossegéd rendelkezik-e azokkal a kellekkel, amelyek a választói jogosultsághoz szükségesek. A régi könyveket az iparhatóságok, a segédok, illetve gyári munkások kérelmére újakkal cserélik ki.

Nők a levegőben. A repülés immár nem bravúr és nem harc a levegő meghódításáért, hanem valóságos sport, amely egyre szélesebb körököt hódít, úgy, hogy ma már a hölgyek

is hódolnak a repülőporthoz. Amint egy francia szaklap közli ezidő szerint nem kevesebb, mint kereken 34 nő foglalkozik aktíve az aviatikával. A harmincnégy nő-aviatikus közül a legtöbb, számszerint 8, Angliára esik. Angliában manapság hat olyan nő él, akinek egyedül élethivatását az képezi, hogy időnként felrepüljenek a magasságba és onnan nézzék le ezt az elfogult és a nőkel szemben idegenkedő férfiak megfőtött sárteket. Amerikában, Németországban és Oroszországban 5 a hivatászerőn repülő nő-pilóták száma, Ausztria-Magyarországban és Oroszországban ellenben két-két nőnek van pilóta-diplomája míg Hollandiában csak egy olyan nő akad, aki a levegőbe fölmerészkedett. Azoknak a nőeknek száma, akik a férjük, vívőruk vagy valamelyik jó ismerősük társaságában szállnak fel gyakrabban a levegőbe, sokszorosan meghaladja az aktív pilótáknak számát. Anyai bizonyos, hogy annak az aviatikus-párnak a példáját, akik a nászutat repülőgépen tették meg, kevesen fogják követni. A klasszikus repülőversenyekre például nem is igen neveznek be a hölgyek s jóformán egyetlen légi rekord sem fűződik pilótáné nevéhez.

Vármegyénk közönségéhez!

B. tudomásra hozzuk, hogy egyesületünk igazgatóválasztmányja június hó 14-én tartott ülésében a gazdasági nevelő-intézetnek életbeléptetését elhatározta. Az intézet Zomborban, egyesületünk székhelyében 1. évi szeptember 1-én nyílik meg. A nevelő-intézetbe 50 tanuló vehető fel. Felvételnek az elemi iskola 4. és 5. osztályába, továbbá a középiskolák (polgári iskola, gimnázium, felső kereskedelmi iskola, tanítóképző-intézet) bármelyikének bármely osztályába járó ifjak. Bútoroktatásért és gyógyszerelésért a bejelentéssel egyidejűleg 35 K. fizetendő a egyesületi pénztárnakba. Egy tanuló 4 havi teljes ellátása 40 koronában van megállapítva. Kényelmes, megfelelő otthonról és felügyeletről gondoskodva van. A tanulók szabad idejükben rendszeres gazdasági oktatásban részesülnek.

Felkérjük aztan szülőket, kik fiaikat nevelő-intézetünkbe beadni kívánják, hogy a felvétel iránt azonnal egyesületünkhez fordulni szíveskedjék, ahol egyből utasítással is készséggel látjuk el őket.

Kelt Zomborban, 1914. június 30-án.

A Bácsbodrog vármegyeyei gazdasági egyesület nevében:

Törley Gyula, Jnhoff József, ügyvez.-társelnök. titkár.

CSARNOK.

Külföldi barangolásom.

(Folytatás.)

Prága.

Prága (Praha), a cseh medencének közepén, nemcsak természetes központja Csehországnak, hanem fontos állomása a közép- és aldujai országoknak, illetve az Északi-tengernek. Az itteni nagyforgalmu kereskedelemnek cilkei: a cukor, a liszt, kézműipar-cikkék, gépek, üvegáruk, keztüktyűk és sonka.

Ez a város régtől fogva nemcsak politikai, hanem szellemi fővárosa is Csehországnak. Hívetn visszatükrözi a két leghatalmasabb elemnek: a németnek és csehnek versengését. A német elem befolyása egyre csökken. Az egykor eminerent német város 400,000 lakosságának 90%-a elcsehcsedett.

A város a Moldau folyó két partján, — tágas völgykaltnban fekszik és föltűnően hasonlít a mi fővárosunkhoz. A balparton emelkedő *Hradsin* majdnem hú másolata a budai kir. váraknak. Erdekességét emeli a falai között lezajlott világtörténeli események hosszú sora. Prága, hazai történetünkben is sokszor szerepel. Itt adott hús cseppet a hú cseh — az esküszög V. Lászlónak. Ide küldte szerelmes könyvével teleírt levelét Szilágyi Erzsébet Itt választották meg Hunyadi Mátyást királyunknak a katolikus csehok, a huszita Podiebrád ellenében. Itt élt a bécsi béke szerzője: Bockay István, mint a zordon lelkű Rudolf tanácsosa.

Prága 8 városrészből áll. Ezek közül 5 a jobb, 3 a balparton fekszik. Nyolc hid képezi közüttük a kapesot. A jobbparti városrészek közt legérdekesebb az ó-város, a balpartiak között a Hradsin. A város legnépesebb, gazdag kirakatokban és fényes kávéházakban bővelkedő utcája a Graben (Na Pszikoje).

A városháza nagybórra új gót stílusban újított meg. Régebbi maradványai a kápolna, a nagytorny, a déli főbejárát. A torony déli oldalán van egy 1490-ből származó óramű, melyen a csillagászati idő szerint — óráltékor — megjelenik egy kis ajtón a 12 apostol; fölöttük kúrkórol a kakas, jobbról a halál-ember megghuzza a lélekharangot, balról Tamás rázza a fejét és csörgöeti Judás ocsmány tetteinek (30 ezüst pénz) díját.

Erdekés látvány a Moldau folyón átvezető u. n. Károly-híd. Ez a hid 505 m. hosszú, 10 méter széles, 16 pilléren nyugszik. A főbejárát hatalmas tornyok őrzik. A hid szép-segíit emeli Csehország védszentjének — Nepomuki János — bronzszobra. Jobbról a 6. és 7. pillér között egy kis márványtábla

jelöli azt a helyet, ahonnan — a monda szerint — Szt. Jánost, a fejedelem parancsára 1383-ban a Moldau hullámába vetették.

Áthaladva a hidon az u. n. Kleinseite városrészebe jutunk, amely egyaránt gazdag vagy egyházi, mint profán épületekben. Az előbbiek közül kitűnik a pompás kupolájú Szt. Miklós templom, az utóbbiakból a Walleinstein-palota.

Utunkat a Hradsinnak vesszük. Fellépdélvén a 205 lépcsőfokon, budzítva ettől a jelzéstől: „*per aspera ad astra*” (gőrgöngyös úton a csillagokig), a hradsini térre értünk. Ennek keleti oldalán van a kir. várak, egy 110 m. hosszú épület. Jelenleg 468 nagyobb, 108 kisebb szobát, 32 előszobát, 103 konyhát és 4 tágas termet foglal magában. Legnagyobb és egyuttal legszebb ezek között az u. n. Wladislav-terem, mely 68 m. hosszú, 19 m. széles és 13 m. magas. A helytartótanács helyiségében játszódtott le az a heves jelenet, a protestáns Thurn Mátýás gróf és a császártanácsosai közt 1618. május 23-án, melynek vége az lett, hogy az elkeseredett protestáns urak a gyűlölt Martinizet és Slowatát, Fabricius titkárral együtt az ablakon kihányták. Vaskeszer mutatta azt a helyet, ahová nevezett urak teettek az udvaron áll Kolozsvári Márton és György honfirtásaink által készített gyönyörtű Szent György lovasszobor. Ez a bronzszobor a magyar szobrászat leg-régibb fűmardat jelentősebb alkotása. Másolata fővárosunkban látható, a halászbástya följárója mellett.

A királyi várakat egy folyosó köti össze a Szt. Vitusról elnevezett székesegyházzal, mely a gót építészet egyik remeke. Belsőjében említésre méltók: a főoltár, szép zománcomunkával és az ósvetélyi proféták mellszobráival. Érdekés a királyi síremlék, amely VI. Károly és négy feleségének, valamint IV. Vencel, V. László, Podiebrád György, I. Ferdinánd, II. Miksa és II. Rudolf tetemeit rejti. Ugyancsak itt látható a Szt. Vencel kápolnája, melynek aló fala sziszolt ahtából, ametistből és karnéból van. A felső falon XVI. századból emelődött fallstemények jelképezik a szent életét. A kápolna közepén állott egykor Szt. Vencelnek arannyal és drágakövekkel ékes síremléke, melynek díszét a tékozlásról nálunk is ismeretes Zsigmond király pénzéte tette, hogy az általa könyveműmen felidézett huszita-háboruk okozta költségeket fedezze. A nepomuki szent János ezüst síremléke, mely 37 q. nehéz és értéke 500,000 K, űnkentes adományokból készült. A vértanu porló hamvai ezüst koporsóban vannak, melyet két életnagyságu angyal tart. A sekrestye fölötti kincstár őrizi a mesés értékű egyházi szereket, pápák és császárok kegyes adományát.

Kiadó!

Augusztus 1-től kezdve 2 utcai szoba, konyha és mellékhelyiségek álló lakás Erzsébet-tér 8. szám alatt, kiadó. 4-5

Világvállalat!

Nagyszámú lovak, tevék, medvék és elefántok!

Csak 2 napig!

Először Európában!

Könyvt Brothers amerikai curkusza, a

Barnum és Bailey cirkusz

a sétatéren

Legkitűnőbb csillagaiból álló társulatával városunkba július hó 23-án érkezik s ugyansznap csütörtökön, július 23-án

MEGNYITÓ, és pénteken, július 24-én

2 bucsu-előadás tartatik.

Délután a város utcán nagy díszfelvonulás lesz. Vállalatot nem tévesztendő napje más utazó cirkuszokkal. Mutatványain eddig még egyetlen cirkuszban sem kerültek bemutatásra. Jegyek előre váltathatók az érdekes ország az I. számú kiosknál. Naponta 10 órától nyilvános próba 20 fill. belépő-díjjal. Bővebbet a falragaszok. Külön látványosság, mely egész nap látható 20 fillér belépő-díjjal a cirkusz melletti sátorban,

Előadásra a temérdek műtárgyak szemléletétől — a Belvedere mellett elhaladva — a lejtőn lefelé tartunk a folyó felé s áthaladva a lánchídon, a hajdani zsidóvárosba jutunk. A Ghetto, alacsony, füstös házai sorra tündeznek a csákány csapásai alatt, hogy helyet adjanak a modern épületeknek.

Talán egész Európának legjobb épülete (a maga nemében), a régi zsinagóga, melynek alsó, melyén az ut színtje alatt fekvő része — állítólag 592-ből, — a felső része 1248-ból való. Mennyi hála, hány foeház szálhatott innen Jehova szamárya elé!?

Néhány lépésreire edőbb van a *Bet Cha Chajim*, a régi zsidótemető. Százados bodzafák arnyékában több mint 12,000 héber feliratú sírkő jelzi az itt szunnyadó nyugvóhelyet. Egy hatalmas sarkfog, kőbe faragott oroszlánal, rejti a tudós és csodátevő rabbi: *Jehuda ben Bezael Löw* temetét. A híres rabbi sírhelyénél manapság is sokan keresnek bánatukban vigasztalást, csüdeségdesükben erőt, egy jobb élet eljövételére, s nem muló tisztelnek jele a sírra helyezett számtalan kő.

Ebben a városrészen találjuk még Prága két legértékesebb gyűjteményét: a *Rudolfinumot*, amely egyben zenészi főiskola, alando mútárlat és képtár; és az *iparművészeti múzeumot*, amely mesés értékű műtárgyakat tartalmaz.

Prágának nemcsak belseje szép és érdekes, gazdag és elragadó természeti szépségű annak vidéke is. A közeli Hasenburg teraszszoró, ahová drótkötelpályá vezet fel, gyönyörű kilátás nyílik a sokortnyu Prágára és a földön völgyébe.

Dresden.

Pragát elhagyva a vonat kanyarogva visz beünnöket tova, a szikláktól sziklított Moldaú-völgyben. Egyasmét itt a sok alagút és átírdálás. Szép változatosságot nyújt a számos fúri kastély, nyaraló. Unter-Berkowicz mellett, az Elbe folyó völgyébe értünk. Ezzel a folyóval, a közlekedés elenkéségére nézve — egy hajó-mint vonafarabban, csak a Rhéin (Maine és Köln között) vetekszik. Hullámaít vigan szeldeli a sok személy- és teherszállító gőzös. Partján jobbról-balról sűrű par és sűrűn váltják fel egymást az iparúzó városok (Raudnitz, Lobositz, Aussig, Bodenbach stb.)

Lobositz mellett belepünk a folyó szikla-völgyébe, az u. n. *Sächsische-Schweiz* — sokszor magasztalt és évente sok ezer utazó által fölkeresett vidékébe. A Bastei (Bástya) az Elbe jobb partján, az egész völgy leglatogtatóbb helye. A 315 méternyire emelkedő sziklatömeg tetejéről gyönyörű kilátás nyílik az egész sájtáságos alakotus hegyvidékre.

Eltűnőde a természet csodálatos alkotásaiban, vonatunk már a szász földön járunkól. Az Elbe völgye mindinkább tagul s 4 órai élvezetes utazás után berobogunk Szászország fővárosának — Dresdeennek — 85 miló márkába kerül, fedett, csarnokszerű pályaudvarába.

Dresden, az Elbe melletti Firenze. Itt is, mint az Arno parti kedves olasz városban, szeretik a virágot. Az Altmarkt nevű tér sok hazából egy tenyérnyi falat sem lehet látni, annyira befutja a mindenféle színben pompázó virág. Mint műpartoló és kiváló műtérzekkel bíró fejlődésnek székhelye, a művészet, fényűzés és nemus élvezetek városává lett. Az év nagyobb részében állandó tartózkodó helye sok sok ezer idegennek. A gazdag angolok, oroszok, lengyelek, sőt az Océánon túlról ide vitörizáló amerikaiak, külső városnegyedeket alapítottak pompás aranybörökkel és a legmodernebb berendezési ístétökkel. A művel

idegenek itt tartózkodása megíatszik a már természetlő fogva is intelligens szász lakosság udvarias modorán. A legnagyobb előzékenységgel találkozunk rendőr, kalauz, postás, pincér stb. részéről. Az üzletekben megelőzik üdvözlésükben s nyájasan köszönik meg a vett portéka kifizetését.

Dresden az Elbe két partján fekszik. Balparton van az Ó-város, jobboldalon az Új-város. Ezeket 5 hid köti össze. Az Ó-városban találjuk a legszebb épületeket, ezek: a királyi palota, a Zwinger, az udvari színház, a művészeti akadémia, az Albertinum, a különböző templomok s ezekben a mesés gazdagságu múgyűjtemények.

A királyi palota nyugati szárnyában levő u. n. *„Grünes Gewölbe“* nevű épületszék szemkápázató tábázsa az ékszereknek, drágaköveknek, a különböző korszakokból erőd műamekeknek, teknősbéka és elefantcsont-faragványoknak. Nem órák és napok, hanem hetek és mindenkifelelt fejlett műtész kelennek ahhoz, hogy a nyolc teremben felhalmozott műtárgyakat kellően megnézhesük.

Változatosság kedvéért és pihenőllő felkerestem a királyi kő közelében levő — Dresden egyik nevezettségét képező — Brühl-féle teraszt. Találkozásai helye ez a városiaknak és az idegeneknek. Szép kilátás nyílik innen, közel a folyóhoz emelkedő erdős dombokra. De azért a mi dunaparti sétányunkról — a budai oldalról a pesti oldalra — néző látvány, nagyszerűségben felülmúlja ezt a sokat magasztalt terasz-nyujtató kilátást. Csak hogy mi magyarok nem tudjuk portékánkat a vásárra vinni. Mi a megelőző, valóban ritkaség tájainknak sem tudunk közönséget fogni. Az egész felvidék, a Balaton, a Délkeleti felvidék, az Aludna, sok ódon várunk, művészi és művelődési tekintetben annyis szépségét rejt, hogy csak egy özőnlenék éle a nép, ha azt a külföldiell kellő alakban megismertetőnk. Igen, de hogy tegyük azt? Jőforomán mi magunk sem ismerjük szép hazánkat, vagy legalább is nem egy, mint p. o. a Salzkammergutot, az Engadin völgyét, a Rigi csucot, . . . amelyek elviszik a sok magyar pénzt, míg a magyar szépségek csak önnaguknak nyujtanak gyönyört.

Új benyomásokra készen folytatjuk utunkat, Dresden legnevezetesebb épülete: a *Zwinger* felé. A Zwinger, mely tulajdonképpen ketrecet, várörönyt, vartornyot jelent, érdekes épület. A pompakedvelő Erős Ágost választófejedelem eszméje szerint építve, eredetileg elődúvára akart lenni egy nagy aranyokban tervezett kastélynak. A Zwinger az állati, embertani, etnografiai, mennyiségiani és természetudományi eszközöknek hajléka. R. n. ebben egyike a kontinens legértékesebb gyűjteményeinek. Szaz meg száz könnyvél érdekesebb hirdetője a természet gazdagságának és szépségének.

Egyik legvonzóbb része a pártatlanul gazdag madárgyűjtemény. Csoportosítva vannak itt a madarak a piros, sárga és zöld szín minden árnyalatba szerint. Itt láthatjuk a legkisebb és legnagyobb papagályt, baglyot, harkályt és kolibrít. A kolibrí legkisebb példányra nem nagyobb egy hangtölgynél s fészke majdnem észrevétlenül dugódik meg egy kaktuszlevél oldalán.

Szerencsések ezen város és környékének tanulói, kik itt gyönyörködötően bepillantást nyerhetnek a természet csodálatos munkájába, akár a csirke fejlődését, a madarak fészekrakását, akár a korallal zátonyépítő munkáját szemlélők. Különböző alakú példányokban láthatók az óra alakulásának története s csodál

ható Gallilóinek 1610-ből való messzelátóján át az égtestek.

Fel is használják az alkalmat s az iskolák sűrű rajokban járvák ezeket a tárlatokat. A németeknél különben is erősen ki van fejlődve a természet iránti szeretet és a kirándulási kedv. Vasár- és ünneppapokon csak egy özőnik a mindenféle rangu, rendű, nemű és koru halandó ki a zöldre. Van dolga ilyenkor a hajónak, a vonatnak (külön járatokat illesztnek be a menetrendbe) s a mindenféle erővel mozgatott közlekedési eszközök. De nem csakely azoknak a száma sem, kik „*per pedem apostolorum*”, hátukon a *Rucksack-kal* járvák be a hegyeket, völgyeket, erdöket és mezöket. S ezek élveznek legtöbbet.

A németek nagyon jól tudják, hogy a mai izgalmas, s testi és szellemi erő gyors kimerülést okozó munka, ideggyógyosság legjobb orvossága a tiszta levegő, a hamisítatlan természet, az agy pihentetése, séták, kirándulások, hegymászások. A rendszeresen gyakorolt hegyjárás vagy a vérképződésre, mint az idegtelegre jó hatásos van s visszaadja a testnek a hiányzó rugékonyságot, a léleknek a frisseséget, a kedélynek a nyugodtságot.

Szívesen időztem volna hosszabb ideig itt, de a kisbaltól elő leletel s bár nehéz szívvel, becsut kellett mondanai a szép városnak, mely annyira kellemes erőt, oly sok hasznos ismeretet nyujtott. Nem csoda, hogy nagy regényíróink, br. Jósika Miklós, ki mesterial tollával megörökítette Erdély nagyjainak, az Anjouk, Mátyás korának és a rodostói bujdosónak tetteit, Brüssellel ide tette át lakását. Itt is nyugodtak haló porai, míg 1894-ben az ösök földjére, a kolozsvári temetőbe tért vissza.

Leipzig.

A tudós, a kereskedő, és a katoná előtt egyaránt ismerős é város neve. Hiszen Leipzig — könyvkiadás terén — első a világon. Kereskedelme évszázadok óta világhírű s környékén napokig tartó vérs harokait vívtak Európa népei. Közlekedési szempontból is fontos, mert ide futnak össze azok az utvonalak, melyek egyrészt Frankfurt a/M., Erfurt, Breslau, másrészt Bajor- és Csehszág felöl vezetnek. Bár a természet mostoha keze nem helyezte hajózáható folyó mellé és Klio istenasszony gyakran küldte ide a háboru furiáit, a város nagyon alkalmas arra, hogy Németország északi és déli részét szellemi és közgazdasági kapcsolatok összekösse.

Emelkedésének főrögája a kereskedelem. Már a XIII. században híresek voltak vásárai, melyeket évenként háromszor tartottak. Jelentőségük emelkedett, midőn I. Miksa császár 1507-ben a városnak — mint nálunk már Nagy Lajos — árumegállítási jogot és egyedáruságot-njándékozott. A közlekedési eszközök a kereskedelmi utazók intézményeinek nagyarányú fejlődése következtében a kereskedelem csökkent ugyan, de azért Leipzig ma is — Hamburg után — Németország legfontosabb kereskedelmi piaca.

A bíváros sok nevezetes esemény egykorú színtere a piactér, középen a diadalmi emlék. Tetején Germánia, a talpaton az első német császár I. Vilmos szobra. Négy szegletén az akkori porosz- illetve szász-trónörökös Frigyes és Albert, Moltke és Bismarck lovaszobrával. A talpaton ez a felirás buzdít az ösök tisztelgetésre és példájuk követésére:

*„Unser Vater heisse Sehnen,
Deutschlands Einheit ist erstritten.
Unsere Brüder haben freudig,
Für das Reich den Tod erlitten.
Enkel mögen kraftvoll walten,
Schwer errungenes zu erhalten.“*

A szép szobor egyik jellegzetes alakjának, Bismarcknak emléket egy másik bronzszobor is hirdeti, mely őt az erő, őnézet és érdem emberét, polgári ruhában ábrázolja. Mellette híressé vált kuttyája: Tyras, alulról erős, munkás ember cseréjéig nyujt annak, kinek egyik őnézettől eredő mondása: „Wir Deutsche fürchten Gott, aber sonst nichts in der Welt“.

A város legnagyobb, s egyszerűsége Németszág egyik legszebb tere: az *Augustus-Platz*. Az egyetemet, a cseh főiskolából ide költözött tanárok és tanulók alapították. Jelenleg 210 tanár és 4200 hallgató hódol itt a tudománynak. Az egyetemmel egybekötött u. n. Albertina-könyvtár közel 500,000 kötetet, 600 ösnyomatványt és több mint 4000 kéziratot tartalmaz.

Az Augustus-térbe torkoló Grimaisek Strasse-ban van a város tulajdonát képező, 1538-ban épült Auerbach Hof. Pincójében van az a helyiség, mely a Faust mondta és Goethe drámai költeménye révén világhírű lett. A monda szerint t. i. innét indult ki egy teli horod lovagolva dr. Johannes Faust, a híres személyvesztő, aki lelkét eladta az ördögnek. Ezt az alakot enekelte meg Goethe híres művében.

Templomok dolgában ugy számra, mint belső dekoratív értékre nézve Leipzig messze mögötte marad Wiennnek, Prágának és Dresdennnek. A legtöbb újabb keletű és a protestantizmus jellegének megfelelő egyszerű.

A reformáció történetének egyik nevezetes mozzanata ezen város falai közt játszódott le. A város egyik citadellájában — a Pleisenburyban ment végbe a „disputáció” dr. Eck János teológus és Karistad között — a szabad elhatározásról, valamint Eck és Luther között — a pápa főhatóságáról. Ezen viták folyamán tűnt ki a régi és az új vallási elvek közötti különbség. Luther Márton kijelentette, hogy az egyetemes zsinatok is csalódhatnak, mint-hogy csalódott a konstanzi is, midőn Husz Jánost, mint eretneket elégette. Ezen bátor nyilatkozatával Luther megtette az első lépést a katolikus vallástól való elszakadását.

Leipzignek nemcsak a békés munkálkodásból, hanem a háború borzalmaiból is bő-séges rész jutott. A határát képező nagy sikon ment végbe a harminceves háború két nagy ütközete. 1631. szeptember 17-én a császári hadak fővezére — Tilly és a svéd király — Gusztáv Adolf által vezérelt hadak közt folyt a harc, mely a császári hadak csufos vereségével végződött. A megsebesült Tilly 26 ágyút és 12,000 embert vesztett. 1642. november 2-án a svéd Torstenson mérkőzött meg Lipót és Piccolomini hadaival, amidőn ismét a szövetséges protestáns hadaké lett a diadal.

A legáldozabb harc azonban, melyet a németek a népek harcának (Völkerschlacht) neveznek, 1813. október 16., 18. és 19-én ment végbe Napoleon és a szövetségelt osztrák, orosz és porosz hadak közt. A három napig dúló irtozásos csata, melyben közel 500,000 harcos vett részt, mindkét részről óriási áldozatba került. Az osztrákoknak 14,000 vitéze és 400 tiszte, az oroszoknak 21,000 vitéze és 860 tiszte, a poroszoknak 16,000 vitéze és 600 tiszte sebesült meg vagy esett el. A franciák vesztesége volt 53,000 halott és sebesült, 15,000 fogoly és 3000 ágyu. Napoleon hatalma megtört, Németszág egy csapással szabadabbá lett egész a Rhein folyóig. A német nemzet megülthette újjászültesének napját. A napoleoni harcok tanulsága volt azon egyesítő erő, mely a sedani győzelemhez

vezetett. A leipzig csatától hatalmas diadal-emléké hirdeti, hogy „Sub pondere crescit palma” (egység által nő a dicsőség).

(Folytatjuk)

F—

OLVASSUK AZ „UJVIDÉKI HIRLAP”-OT.

22196. szám/kg. 1914.

Árlejtési hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa a város intézményeinek állatállománya részére az 1914. évi augusztus hó 1-től 1915. évi július 31-ig terjedő időtartamra szükségessz zabb biztosítására folyó évi augusztus hó 4 ikén déli 12 órakor zárt ajánlati versenytárgyalást fog a gazdasági ügyosztályban megtartani.

Felhívjuk a pályázni szándékozókat, hogy a kb. 700 mm. zab szüksegetre nézve ajánlataikat a jelzett időpontig és helyen annál is inkább nyújtsák be, mert elkésletten érkezett, valamint a kellően fel nem szerelt, avagy utóajánlatokat figyelembe nem veszünk.

A szállítandó zabból minta gyanánt lezárt zsákban legalább 2 kgr. az árlejtési időpont-jáig a gazdasági hivatalhoz beküldendő.

Bánatpénz fejében 1000 korona a város pénztáráról előzetesen letendő és az erről szóló lejtéjegy az ajánlathoz csatolandó.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni tartozik, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

A városi tanács fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, az árra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Az árlejtési feltételek a gazdasági hivatal 33/b számú íródlájában a hivatalos órák által megtekinthetők.

Ujvidék sz. kir. város tanácsa, 1914. évi július hó 18. napján tartott üléséből.

1—2

Profuma Béla, s. k.
alpolgármester.

925., 951., 1065., 1092./b. 1914.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kir. bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. bíróságnak 1914. Sp. IV. 971., Sp. IV. 181/1914., Sp. IV. 65. és 1913. Sp. IV. 971/8. sz. végzése következtében Cserevnik János, Teráts Szavetta és Ninkov Gávra javára — ismeretlen helyen tartózkodó Uglyesits Radivoj és neje begesci és ismeretlen helyen tartózkodó Uglyesits Dusan ellen dr. Papp Sándor ügyvéd ügygondnok által képv. 200 K, 200 K, 260 K és 800 K s járuléki erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás alkalmával le- és felül-foglalt és 1300 K-ra becsült 9. számú vízimalomnak $\frac{1}{20}$ -od része nyilvános árverésen eladatik.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járás-bírósz. 1914. V. 555., 676., 974. és 1109. sz. végzése folytán 200., 200., 260. és 800 K tőkék ezeknek 5% kamatai már megállapított költségek erejéig Uj-Futakon a cservici kompárijánál 1914. július 28. d. e. 9 órája határidőll kizitettik és ahhoz venni szándékozók ezenel oly megegyezéssel meghívattak, hogy ez érintett ingóságok készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is eladatni fognak.

Ujvidéken, 1914. július hó 12-én.

Basch Sándor, kir. bir. végrehajtó.

Aki **telket, házat, üzletet**
venni vagy eladni akar, forduljon bizalommal
MAYER RUDOLF-hoz.
Található az ELITE kávéházban, vagy felkeresendő levélleg. 1—

RENOMÁLT
100 fl. függékávéncat
(Folgenkaff) legmele- 29—30
— gobben ajánljuk. —
VIKTOR SCHMIDT & SÖHNE, WIEN.

2-3
Szabad kézből
eladó házak
a Beresényi Miklós-utca 17. és
a Vörösmarty-utca 14.

2-2
KIADÓ!
3 utcai szoba, előszoba, konyha és
mellékhelyiségekből álló lakás víz-
vezetékekkel
Tökely Imre-utca 5. sz. alatt kiadó.
Bővebbet ugyanott.

Eladó ház!
Egy 3 év előtt épült, 4 szoba és mellékhelyiségekből álló igen szép ház, egy földgyűmlés- és szőlőteleppel szabad helyen eladó. A ház óndozás, pormentes helyen fekszik.
Cím megtudható e lap kiadóhivatalában. —
17—

A csodás hatású FÖLDES-főle
MARGIT-szappan

a modern szépségápolásnál nélkülözhetetlen.

Ezen teljesen lugmentes, legfinomabb növény-szirokból készült, kellemes szagu, kitűnően habzó szappan igen kiadó, miert is család használatra a legalkalmasabb.

PÁR NAP ALATT

eltűntet széplőt, májfoltot, miteszcet, pattanást. A porosokat alaposan kitisztítja s biztos és gyors hatása folytán ugyszólván

LEMOSSA

a bőr tisztálanságát, ugy, hogy nyoma sem marad a szépségápolásnak Világhírt pedig annak köszönhető, hogy egyszerűségekorra elmulasztja

A SZEPLŐKET.

Ará 70 fill. Kapható minden gyógyszárban s drogu kereskedésben. Korzódó való Margit Gréme 1. — és 2. — koronás téglékben, Margit Powder K 1.20.
Gyártja:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész ARAD.

Ujvidéken kapható: Grossinger J., Lukács Zs., Nenádóvi V., Vuits J. és Klein Oskár gyógyszerárban.
IV. 5—5

Eladó ház.

A II. Rákóczi Ferenc-út 124. számú ház előtt ideiglenesen felépített kis ház f. évi augusztus hó 2-án d. e. 9 órakor a helyszínen nyilvános árverésen el fog adatni. Bővebb felvilágosítást nyújt

Pletikoszits József,
kőműves-mester

2-3 Ujvidék, Mátyás király-u. 25.

1910, sz./kig. 1914.

Hirdetmény.

Alulírott városi tanács a 1909. évi XI. t. c. 4 § a értelmében közhírré teszi, hogy a folyó évre érvényesített tölkekamati és járadékadó kivételét hajtstrom folyó hó 13-tól 20-ig a város háza 14. ajtó alatti termében közszemlére van kitéve, mely határidő alatt érdekelttek részéről betekinhető

Ujvidék sz. kir. város tanácsa 1914. évi július hó 8-án.

Dr. Demetrowics Vladimír, s. k.
kir. tanácsos, polgármester.

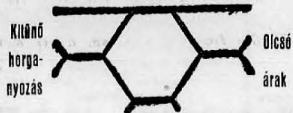
1-1

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaárú és nemezpozítói gépek magyarországi telepe
Budapest, X., Gyömrői-út 80/89.

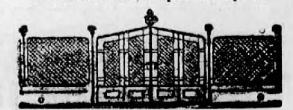
Ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan tűzhorganyozással ellátott többször csuvarit gép-szerelvényeket

mint tartósság tekintetében paratlan gyártmány!

Nem tévesztendő össze más-fajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek. Tusk és huzalok, sima huzalok, kettős-hegyű szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták kérésre és díjtalanul. Továbbá gyártanak:

Kerítésrácók, kapuk és ajtók.

a leggyorsabból a legdrágábbak kivételével olcsó-árak mellett.

— Költségtetések és tervezetek díjtalanul. —

Kapható minden nagyobb helybeli vaskereskedésben is.

21-26

OLCSÓ TÜZELŐFA.

A Temerin-úton a vámsorompó mellett.

Ajánlunk elsőrendű tölgy-tuskófát, mely pékségek, szoba, konyha és egyéb fűtési celokra igen alkalmas, köbméterenként 6 kor. és ötenként 24 K-ért. Fent ajánlott fa, fele annyiba kerül, mint más tüzelőfa, mert azt sem fűrészelni, sem vágni nem kell, miután már a szükseghézképet fel van aprítva.

Különösen ajánljuk ezen fát kazán fűtésre, csepléshez és égetésekhez, mert az ezzel való fűtés sokkal olcsóbb, mint szénnel.

Vásárlások naponta fent nevezett depónál (Temerin-úton), valamint iródnakban Kál-tér 12. eszközölhetők.

Schwarz Testvérek
12-52 fakeskedők.

Hódító körútra indul az új kőbányai söröződe:

FŐVÁROSI SÖRFŐZŐ R. T.
KŐBÁNYÁN

2-16

ŐSZI TRÁGYÁZÁS! Thomassalak

A legjobb és legolcsóbb foszforsavas trágya!

Óvakodjunk a hamisítóktól! Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és erejét ólomzár van rajta. Minden zsák tartalomjegyzékkel van ellátva!

KALMÁR VILMOS a Thomaphosphatfabriken Berlin, vezérképviselője BUDAPEST, VI. ker., ANDRÁSSY ÚT 49.

Különösen a jelenlegi RENDKÍVÜLI OLCSÓ ÁRAKRA figyelmeztetjük a vásárlókat.

14-20

JOHANN MARIA FARINA GEGENÜBER DEM RUDOLFSPLATZ.

Ezen cég kiváló gyártmányai az egyedül valódi: kölnivíz, kölnivíz-szappan és puder

minden jobb drogueriában, illatszert és gyógyszerárban kaphatók.

Ügyeljünk a pontos címre: JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz.

Minden hasonló nevű utánzatot utasítsunk vissza.

Kapható UJVIDÉKEN:

KLEIN OSZKÁR drogériájában, a „Kereszthez”.

Magyarországi képviselő: Holzer Emli Zoltán, Budapest, VIII.

17-70